

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ КАР'ЄРНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ В УЧНІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7146>

ОХРИМЕНКО

Зорина Володимирівна

кандидат педагогічних наук,
завідувач відділу виховного
проектування Інституту
проблем виховання
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

МОРИН Олег Леонідович

кандидат педагогічних наук,
старший науковий
співробітник, старший
науковий співробітник відділу
виховного проектування
Інституту проблем виховання
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

ШЕВЕНКО

Алла Миколаївна

кандидат психологічних наук,
старший науковий
співробітник відділу виховного
проектування Інституту
проблем виховання
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. Представлено інформацію про зміст і результати проведення співробітниками відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України заходів профорієнтаційного спрямування в рамках виконання наукового дослідження «Формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи».

Серед них: круглий стіл «Науково-методичне забезпечення професійно-кар'єрного зростання здобувачів освіти в умовах воєнного стану задля повоєнного відновлення країни», мета: обговорення актуальних проблем сучасної профорієнтації, окреслення шляхів вдосконалення профорієнтаційного супроводу процесу професійного і кар'єрного становлення здобувачів освіти, розкриття зв'язку між проблемами забезпечення кар'єрної спрямованості здобувачів освіти та формування життєвої успішності особистості; майстер-клас «Психолого-педагогічна майстерня з розвитку кар'єрної спрямованості учнівської молоді», мета: опрацювання підходів до підготовки майбутніх практичних психологів до діяльності в умовах сучасного освітнього закладу з огляду на перехід з 2027 р. системи освіти України на 12-річну модель повної загальної середньої освіти та впровадження профільного навчання як його ключового компоненту.

Ключові слова: профорієнтація; профорієнтаційний супровід; кар'єра; кар'єрна спрямованість; життєва і професійна успішність; Нова українська школа; майстер-клас.

У рамках виконання наукового дослідження «Формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи» співробітниками відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України організовано і проведено заходи профорієнтаційного спрямування.

Зокрема, 30 травня 2025 р. відбувся круглий стіл «Науково-методичне забезпечення професійно-кар'єрного зростання здобувачів освіти в умовах воєнного стану задля повоєнного відновлення країни» (Інститут проблем виховання НАПН України, 2025а). Захід включено до плану проведення масових науково-практичних заходів у 2025 р. Модератор заходу — Зорина Володимирівна Охріменко, завідувач відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидат педагогічних наук.

Мета круглого столу: обговорення актуальних проблем сучасної профорієнтації; окреслення шляхів вдосконалення профорієнтаційного супроводу процесу професійного і кар'єрного становлення здобувачів освіти; розкриття зв'язку між проблемами забезпечення кар'єрної спрямованості здобувачів освіти та формування життєвої успішності особистості.

Особливості профорієнтації в сучасних умовах

- Профорієнтація - стала та гнучка практика в освітньому процесі на всіх рівнях повної загальної середньої освіти щодо створення профорієнтаційного середовища та формування профорієнтаційної траєкторії здобувачів освіти.
- Метою профорієнтаційної роботи в закладах освіти є розвиток і соціалізація здобувачів освіти, формування світоглядних орієнтирів, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, життєвих компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в житті, навчанні та праці.

Методичні рекомендації щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які здійснюють профорієнтаційну роботу

Під час проведення заходу шляхи розв'язання проблеми було висвітлено у виступах:

• **Охріменко Зорини Володимирівни**, завідувача відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидата педагогічних наук: «Кар'єрний розвиток учнів в умовах війни: становлення суб'єктності».

• **Сінія Володимира Володимирівна**, провідного наукового співробітника відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидата педагогічних наук, старшого дослідника: «Дизайн-мислення в STEAM-освіті як чинник кар'єрної спрямованості учнів на STEM-професії».

STEM-кар'єри та освітній вибір: проблематика професійного самовизначення

- Учні не ідентифікують себе зі STEM-сферами.
- Професії сприймаються як абстрактні або недосяжні.
- Вибір після 9 класу — випадковий або зовнішньо зумовлений.
- Відсутній досвід апроксимації професійних ролей.
- Формальна профорієнтація ≠ кар'єрна спрямованість.

• **Моріна Олега Леонідовича**, старшого наукового співробітника відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника: «Аспекти формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах профільного навчання».

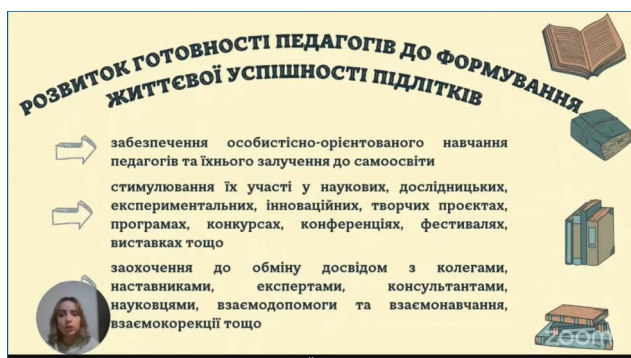

• **Кириченко Валентини Іванівни**, провідного наукового співробітника відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидата педагогічних наук, старшого наукового співробітника: «Життєтворчі здібності як ресурс формування життєвої успішності особистості».

Ресурсний підхід

Ресурсний підхід - це актуалізація здатності людини використовувати свої особистісні якості та здібності, соціальну підтримку, можливості найближчого соціального оточення і місцевої громади у подоланні екстремальних чи стресових життєвих обставин.

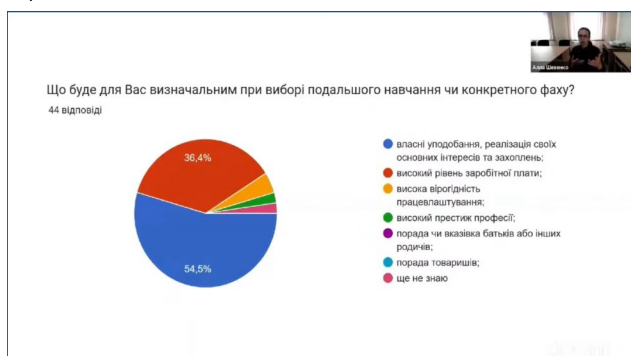

• **Безрук Катерини Олександрівни**, старшого наукового співробітника відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, доктор філософії (PhD): «Модель формування життєвої успішності підлітків: інформаційно-

ресурсний ХАБ Центру позашкільної роботи Святошинського р-ну м. Києва».

• *Шевенко Алли Миколаївни*, старшого наукового співробітника відділу виховного проектування Інституту проблем виховання НАПН України, кандидата психологічних наук: «Ціннісне професійне самовизначення і кар'єрне становлення учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення країни».

У виступах актуалізовано проблему формування кар'єрної спрямованості в сучасних умовах, розкрито сутність «дизайну мислення» як педагогічного інструмента кар'єрної апроксимації (Сіпій, 2025); окреслено науково-методичні і практичні аспекти формування кар'єрної спрямованості в умовах війни (Морін, 2024); підкреслено важливість створення умов для розвитку суб'єктності в процесі психолого-педагогічного супроводу кар'єрного і професійного становлення підростаючої молоді в умовах війни (Охріменко, 2024); обґрунтовано роль ресурсного підходу у формуванні життєвої і кар'єрної успішності в умовах війни та окреслено модель формування життєвої успішності підлітків; висвітлено інструменти коученгу для виявлення кар'єрної спрямованості.

Основні ідеї заходу:

• Воєнний стан є каталізатором для переосмислення життєвих і професійних орієнтирів. У цих умовах учнівська молодь, стикається із невизначеністю, втратами, нестабільністю, що спонукає

до переосмислення цінностей, нових способів адаптації й формування стратегії подальшого життя.

• У такому середовищі кар'єрне зростання набуває нового змісту — воно розглядається не лише як індивідуальна перспектива, а як етичний і громадянський вибір, пов'язаний із готовністю зробити внесок у відновлення держави, підтримку економіки, соціальної сфери, освіти тощо.

• Майбутнє повоєнне відновлення країни стане середовищем для реалізації життєвої успішності для здобувачів освіти. Це буде не лише простір викликів, а й середовище можливостей для реалізації особистих ініціатив, застосування знань, створення нового. Участь у відновленні — через працю, підприємництво, волонтерство, освіту — стане індикатором соціальної зрілості та життєвого успіху.

• Професійно-кар'єрне зростання здобувачів освіти в умовах воєнного стану є ключовим механізмом формування їхньої життєвої успішності. І навпаки, життєва успішність як інтегральна особистісна якість проявляється через активну реалізацію індивіда в професійній, громадянській і життєвій сферах, особливо в контексті післявоєнного відновлення України.

Відеозапис заходу можна переглянути на [YouTube каналі](#) Інституту проблем виховання НАПН України.

З метою підготовки до впровадження у 2025-2027 рр. результатів наукового дослідження «Формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи» розпочато цикл науково-практичних заходів. Перший захід циклу, а саме майстер-клас під назвою: «*Психолого-педагогічна майстерня з розвитку кар'єрної спрямованості учнівської молоді*» (Інститут проблем виховання НАПН України, 2025b). Мета заходу — опрацювання підходів до підготовки майбутніх практичних психологів до діяльності в умовах сучасного освітнього закладу з огляду на

перехід з 2027 р. системи освіти України на 12-річну модель повної загальної середньої освіти та впровадження профільного навчання як його ключового компоненту.

Під час проведеного майстер класу відбувалося ознайомлення учасників з інноваційними підходами та методиками, що сприяють активізації рефлексивних процесів у формуванні кар'єрних орієнтирів підростаючого покоління.

Модератори і спікери: [З.В. Охріменко](#) (завідувач відділу виховного проектування, кандидат педагогічних наук) і [А.М. Шевенко](#) (старший науковий співробітник відділу виховного проектування, кандидат психологічних наук).

Охріменко З.В. презентувала учасникам діагностичний інструментарій (в авторській модифікації), який дає змогу особистості усвідомити власний ресурс, що набуває особливої значущості в період професійного і кар'єрного становлення здобувачів освіти та переживання професійних і життєвих криз у дорослому віці.

Шевенко А.М. підкреслила, що запропоновані методики є ефективними в умовах воєнного стану, зважаючи на їх екологічність, універсальність, доступність. Окрім цього, усвідомлення власного ресурсу виконує стабілізуючу роль в умовах невизначеності і нестабільності.

Основний акцент при обговоренні було приділено самопізнанню як ключовому елементу в кар'єрному та професійному становленні молоді. Також були порушені питання важливості розвитку суб'єктності молоді в умовах війни.

Результативність заходу полягає у поглибленні знань учасників з проблем кар'єрної спрямованості та набуття навичок проведення і інтерпретації методик профорієнтаційного спрямування, актуалізація індивідуального досвіду учасників зустрічі.

Відеозапис заходу можна переглянути на [YouTube каналі](#) Інституту проблем виховання НАПН України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Інститут проблем виховання НАПН України. (2025а, 30 травня). *Круглий стіл «Науково-методичне забезпечення професійно-кар'єрного зростання здобувачів освіти в умовах воєнного стану задля повного відновлення країни»*. [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/live/lxDXwvyyjVg>
- Інститут проблем виховання НАПН України. (2025b). *Майстер-клас: «Психолого-педагогічна майстерня з розвитку кар'єрної спрямованості учнівської молоді»*. [Відео]. YouTube. <https://youtu.be/leWLpHixvQs?si=yfpdm81JBJeixY7E>
- Морін, О.Л. (2024). Аспекти підготовки здобувачів базової середньої освіти до вибору профілю навчання. У *Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах незалежної України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5 грудня 2024 р.)* (193-197). Івано-Франківськ: «НАІР». https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744100/1/Morin_IPV_12_2024.pdf
- Охріменко, З.В. & Шевенко, А.М. (2024). Вплив війни на кар'єрне становлення здобувачів освіти. *«Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка»)*, 10(44), 439–448. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-439-448](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-439-448)
- Сіній, В.В. (2025). Технології STEM у інтегрованому курсі «Мистецтво» для адаптаційного циклу базової середньої освіти. *Мистецтво та освіта*, 2 (116), 45–48. [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2\(116\)-45-48](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2025-2(116)-45-48)

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT FOR DEVELOPING CAREER FOCUS IN STUDENTS UNDER MODERN CONDITIONS

Zorina Ohrimehko

PhD in Pedagogy, Head of the Department of Educational Design of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleh Morin

PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Educational Design of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Alla Shevenko

PhD in Psychology, Senior Researcher, Senior Researcher of the Department of Educational Design of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article presents information on the content and results of the implementation of career guidance activities conducted by employees of the Educational Design Department of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. These activities were carried out as part of the research project "Developing Career Focus in Students of General Secondary Education Institutions in the Context of the New Ukrainian School."*

Among these initiatives was a round table titled "Scientific and Methodological Support for the Professional and Career Growth of Students During Martial Law for the Post-War Recovery of the Country". The goal of this event was to discuss current issues in modern career guidance, outline ways to improve career guidance support for students' professional and career development, and explore the connection between ensuring students' career focus and fostering personal life success. Additionally, a master class, "Psychological and Pedagogical Workshop on Developing Career Orientation in School Students," was conducted. This workshop focused on exploring approaches to preparing future practical psychologists for work in contemporary educational institutions, particularly in light of Ukraine's transition to a 12-year model of complete general secondary education and the implementation of profile-oriented learning as its key component, effective from 2027.

Keywords: *career guidance; career counselling; career; career orientation; life and professional success; New Ukrainian School; master class.*

Дата публікації: 30 червня 2025 р.